התכלת פרק רביעי מנחות

תלמוד לומר ג) [כו'] בכל אשר צויתיך יעשו. תימה לא] למה לי קרא דלא תעלו עליו קטרת זרה ותיפוק ליה לב) מהכא ואומר רבי הי"מ דלגבור הוא דמפקדי שלא יעשו אבל יחיד כעין לגבור מביא ותימה דא"כ לא תעלו בלשון רבים למה לי דמייתי דרשינן לעיל לגבור ויחיד מקטרת זרה וי"ל לג] [דהוי אמינא לגבור שרי לגבי קטרת נדבה על מזבח הפנימי והוי] שפיר בכלל כאשר לויתיך לד] כיון דמייתו חובה ס) (לו) מייתו נדבה וגרמא דלא מהדר אלא אקטרת סמיס דשייך למזבח הקטרת בהכיא פרשתא אבל אמאי דלא כתיב קודש לא מהדר [וה"ל דעל מזבח החיצון מביא]: **ומחצה אבר.** קשיא לר' אלעזר דאמר (לעיל דף ח.) קדוש לחצאין ומחציתה דאמר קרא מחצה משלם ס) (להבאה) הוא ומ"ש אמאי אבל דהא אכתי לא איקדיש קדושת הגוף וא"כ בר פדיון הוא ומע"ג דמשמע במסכת שקלים לה] (דף ד.) אבודין ס) מליקרב מ"מ לו) מה בין זה לטולת אחר כיון דנפדה מיהו מש"ה קרי ליה אבד: **אפי'** פיגול טעון עיבור צורה. דיליף עון עון מעומר אף לענין הא מדהתם איכא ע) [עיבור צורה הכא ה"נ כדדרשינן פרק קמא (דפסחים דף ג.) ובפרק איזהו מקומן (זבחים דף עו:) בזיס אתה שורפו ואי אתה שורפו גלילה:

תעשה אפילו בשבת תעשה אפילו בטומאה. הא דמפקינן הכא מחד קרא שבת ק) וטומאה היינו משום דגלי רחמנא גבי פסח דדרשינן מבמועדו לו] אפילו בשבת ואילטריך קרא אחרינא גבי טומאה אינו נדחה ואין לבוז נדחין ונראה דהי מייתיה מפקא דשקולין הם ולא דמו לפסח ר):

סרי

אבל צבור יהא מביא שמביא חובה כיוצא בה ת"ל [1] לא תעלו יכול לא יעלו על מזבח הפנימי אבל יעלו על מזבח החיצון ת"ל [2] את שמן המשחה ואת קטרת הסמים לקודש ככל אשר צויתיך יעשו אין לך אלא מה שאמור בענין אמר רב פפא לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא ציבור על מזבח החיצון דלא אשכחן ולא מיבעיא יחיד על מזבח הפנימי דלא אשכחן אלא אפילו יחיד על מזבח החיצון דאשכחן בנשיאים הוראת שעה היתה: **מתני'** [3] חביתי כ"ג לא [4] היו באין חצאין אלא מביא עשרון שלם וחוצהו [5] מקריב מחצה בבקר ומחצה בין הערבים [6] כהן [7] שמביא מחצה שחרית ומת ומינו כהן אחר תחתיו לא יביא חצי עשרון מביתו [8] (ז) וחצי עשרונו של ראשון אלא מביא עשרון שלם (מחצה) [9] וחוצהו מקריב מחצה ומחצה אבד [10] נמצאו שני חצאין קריבין ושני חצאין אובדין [11]: **גמ'** ת"ר אילו נאמר מנחה מחצית הייתי אומר מביא חצי עשרון מביתו שחרית ומקריב חצי עשרון מביתו ערבית ומקריב ת"ל [12] מחציתה בבקר [13] ומחציתה בערב מחצה משלם הוא [14] מקריב הא כיצד מביא עשרון שלם וחוצהו ומקריב מחצה בבקר ומחצה בין הערבים נטמא מחצה של בין הערבים או שאבד יכול יביא חצי עשרון מביתו ערבית ויקריב ת"ל [15] מחציתה בבקר ומחציתה בערב מחצה משלם הוא מביא הא כיצד מביא עשרון שלם [16] [מביתו] וחוצהו ומקריב מחצה ומחצה אבד נמצאו שני חצאין קריבין ושני חצאין אובדין כ"ג שהקריב מחצה שחרית ומת ומינו [17] אחר תחתיו יכול יביא חצי עשרון מביתו או חצי עשרונו של ראשון ת"ל ומחציתה בערב מחצה משלם הוא מביא ומקריב הא כיצד מביא עשרון שלם וחוצהו [18] ומקריב [19] ומחצה אבד נמצאו שני חצאין אובדין ושני חצאין קריבין: תני תנא קמיה דר"נ [20] מחצה ראשון ומחצה שני תעובר צורתן ויצאו לבית השריפה א"ל ר"נ בשלמא ראשון איחזי להקרבה אלא שני למה ליה עיבור צורה מעיקרא לאיבוד קא אתי דאמר לך מני תנא דבי רבה בר אבוה הוא דאמר אפילו [21] פיגול טעון עיבור צורה רב אשי אמר אפילו תימא רבנן כיון דבעידנא [22] [23] דפלגי בהו אי בעי האי מקריב ואי בעי האי מקריב מיחזא חזו: איתמר חביתי כהן גדול כיצד עושין אותן רבי חייא בר אבא א"ר [24] יוחנן אופה ואח"כ מטגנה רבי אסי א"ר חנינא מטגנה ואח"כ אופה א"ר חייא בר אבא כוותיה דידי מסתברא תופיני תאפינה נאה רבי אסי אמר כוותיה דידי מסתברא תופיני תאפינה נא כתנאי [25] תופיני תאפינה נא רבי אומר תאפינה נאה רבי [26] יוסי אומר תאפינה רבה אית ליה [27] נא ואית ליה נאה [28] **תנן התם** [29] חביתי כ"ג לישתן וערכתן ואפייתן בפנים [30] ודוחות את השבת מנא ה"מ אמר רב הונא [31] תופיני תאפינה נאה ואי אפי לה מאתמול אינשפה לה מתקיף לה רב יוסף אימא דכביש ליה בירקא דבי ר' ישמעאל תנא תעשה ואפילו בשבת תעשה ואפילו בטומאה אביי אמר אמר [32] קרא [33] סלת מנחה תמיד הרי

מאכל ליבור יביאוהו. נדבה שהרי מביאין חובה כיוצא בה פעמים בכל יום: לא תעלו. משמע לרבים קאמר: לא מיבעיא יחיד על המזבח הפנימי. דלא יביא דהא לא אשכחן לה [מו]: **מתני' חביתי.** היינו [מנחת] מחבת כ"ג שמביא בכל יום כדכתיב בלו את אהרן [ויקרא ו] מחציתה בבקר. על שם מחבת קרו [מז] להו חביתים דכתיב (ויקרא ו) על מחבת בשמן תעשה: **לא היו באין חצאין.** שלא יביא חצי עשרון בערב ואע"פ שקריבה לחצאין כדכתיב מחציתה בבקר מחציתה משמע מחציתה של שלימה יז] ו)(מחצה משלמה) מחצה מתוך שלם הוא מביא שמביא עשרון שלם ומוצאו: **ומינו אחר תחתיו.** קודם תמיד של בין הערבים: **לא יביא חצי עשרון מביתו ולא חצי עשרונו של ראשון** גרס יח): **גמ' ת"ל ומחציתה.** מריבויא דוי"ו משמע אפי' כהן העומד בין הערבים אע"ג דאיכא יט) חציו עשרון דלראשון (ג) : **מחצה לראשון.** שנאבד מכהן ראשון כ) ו)(ומחצה שני שנאבד מהכהן שני): **הטעונה צורה.** יפסול בגינה: בא] **חזי להקרבה.** (ד) כי אפרשיה הוה חזי להקרבה הילכך בעי עיבור צורה: **לאיבוד אתי.** ולישרפה לאלתר: **אפילו פיגול.** דפסול חמור הוא ופסול דאורייתא הוא טעון צורה כב]: **חביתי כ"ג.** דכתיב מחבת וכתיב [שם] מורבכת: **אופה.** בתנור תחילה ואח"כ מטגנה במחבת: **תאפינה נאה.** בשעת אפייתה בתנור תהא נאה ואם מטגנה תחילה הרי היא שחורה מן השמן ומן המחבת: **תאפינה נא.** בשעת אפייתה בתנור תהא נא כמו (שמות יב) אל תאכלו ממנו נא כלומר בג) בכך כ) תהא מבושלת קצתו ואינה מבושלת כל צורכה והיינו טוען דבהא מודו ר"ע דתרוייהו בעינן כדכתיב על מחבת בשמן וכתיב כ) מופיני: **תאפינה רבה.** אפיות הרבה אופה ומטגנה ואופה: **אית ליה נא.** מש"ה אופה אחר טיגון ואית ליה נאה מש"ה אופה תחילה. ליגמא אחריגא בד] רבה גדולה ומרוקעת ודקה וזהו עוויה ואית ליה מטגנה תחילה ואח"כ אופה בה] ואיכא יא) טיגון נא ונאה וגדולה היא: ל"א כ) **תאפינה רבה.** שירבכנה בשמן בו] (קריבה נאה) [הרבה] וזהו עוויה תחילה מטגנה ואח"כ אופה ואיכא נא ונאה. בלשמן שמעתי: **עריבן.** תקון החלות שקורין בו] אטיינו"ר ובלשון ערפא טוני"ר: **בפנים.** בעזרה דתנור של מתכת היה בעזרה (ה) ולישה ועריבה ואע"ג דקודש ממן שמן היא. והאי תנא לית ליה מדמת יבש לא נתקדשה מדלא מצריך ליגמא שאר מנחות בפנים בח] הא בעינן לו) פנים דקסבר חלי עשרון שבו היה חולק חביתי כ"ג נמשח והאי דלא משחו אלא העשרון השלם מפני שכל אדם מודד בו מנחתו ופעמים בט] שמוציאו לחוץ אבל זה אינו מסור אלא ל] לכהנים: **מגא הני מילי.** דדוחות שבת: **אינשפא.** נפוחה ברוח כמו (שמות טו) נשפת ברוחך: **דכביש ליה בירקא.** טומנין בירקות כדי שלא יצלוט בה רוח: **תעשה.** על מחבת בשמן תעשה (ויקרא ו): מ) **כמנחת המידין.** דדוחות שבת: רבא

בשמן: תופיני תאפינה כשהיא נאה. כלומר בלא שמן שאם היה מטגנה תחלה ואח"כ אופה היתה שחורה מחמת השמן ולא היתה נאה: תאפינה נא. האי נא אפוי ולא אפוי כל צרכו והיינו כשהוא מטוגנה אינה אפויה כל צורכה וכשהוא מכניסה לתנור היא נא והיינו תאפינה נא: תאפינה רבה. כלומר תאפינה הרבה אפיות. אית ליה לר' דוסא נא ואית ליה נאה. הילכך תאפינה לכתחילה נאה בלא שמן ולא כל צרכה והדר מטגנה ועדיין היא נא והדר חוזר ואופה כל צרכה. ואית דאמרי תאפינה רבה כלומר שינשה חלה דקה ורחבה הרבה. אית ליה נא שמטגנה תחלה והויא נא והדר אופה ואית ליה נאה. היינו נאה שהיתה רחבה. מורבכת אמר לן ר' היינו שאחר אפייתה היה חולטה ברוחתין. פתים היינו שכופלה לשנים ושנים לארבעה ופותת ואח"כ היה מקריבה: אינשפא לה. כלומר שניא צורתה השתא ולא הויא נאה: אימא דכביש לה בירקא. כלומר שיכסנה בירק מפני החמה או מפני הרוח ולא תשתנה צורתה ולא תדחה שבת:

עין משפט נר מצוה

קמב א מיי' פי"ג מהל' מעה"ק הלכה ב:
קמג ב מיי' פ"ג מהל' תמידין ומוספין הל' כ:
קמד ג ד מיי' שם הלכה כא:
קמה ה מיי' פי"ג מהל' מעה"ק הלכה ג:
קמו ו ז ח מיי' פ"ג מהל' תמידין ומוספין הל' יח:

תורה אור השלם

1. לא תַעֲלוּ עָלָיו קְטֹרֶת זָרָה וְעֹלָה וּמִנְחָה וְנֶסֶךְ לֹא תִסְכּוּ עָלָיו: שמות ל ט
2. וְאֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים לְקֹדֶשׁ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ יַעֲשׂוּ: שמות לא יא
3. זֶה קָרְבַּן אַהֲרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ לַיהוָה בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ עֲשִׂירִת הָאֵפָה סֹלֶת מִנְחָה תָּמִיד מֶחֱצָיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמֶחֱצָיתָהּ בָּעָרֶב: ויקרא ו יג
4. עַל מַחֲבַת בַּשֶּׁמֶן תֵּעָשֶׂה מְרֻבָּכֶת תְּבִיאֵנָּה תִּפְתֵּי מִנְחַת פִּתִּים תַּקְרִיב רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: ויקרא ו יד

שיטה מקובצת

א) וחוצהו ומקריב: ב) הערבים וכתן: ג) מביתו. ולא חצי. ד) שלם וחוצהו ומקריב: ה) אובדין לא מינו כהן הגדול אחר משל מי היתה קריבה ר' שמעון אומר משל צבור ר' יהודה אומר משל יורשין ושלימה היתה קריבה: ו) תיבות ומחציתה בערב נמחק: ז) הוא מביא: ח) תיבות מחציתה בבקר נמחק: ט) שלם וחוצהו: י) ומינו כהן גדול אחר: יא) ומקריב מחצה ומחצה אבד נמצאו שני חצאין קריבין ושני חצאין אובדין: יב) דבעידנא דפלגינהו: יג) אבא א"ר חנינא: יד) ר' דוסא אומר תאפנה רבה ס"א רכה: טו) אשכחן לה הס"ד ואח"כ מה"ד אין לך אלא מה שאמור בענין. בפרשה החובה ועל מזבח הפנימי דצבור דכתיב והקריב עליו אהרן בבקר: טו) לה חביתין: יז) מחצה משלמה נמחק: יח) גרס הס"ד ואח"כ מה"ד ושלימה. עשרון שלם בבקר ועשרון בין הערבים כל זמן שהיא קריבה משל צבור הס"ד ואח"כ מה"ד גמ' ומינו אחר תחתיו. קודם תמיד של בין הערבים: יט) דאיכא. חצי: כ) מכהן ראשון. ומחצה שני שנשאר מכהן שני: כא) מחזי: כב) טעון צורה. כדילפי' עון עון מנותר בפ' כיצד צולין הס"ד: כג) תיבת בכך נמחק: כד) ל"א גרסי' תאפינה רבה: כה) אופה והטיגון הוא נא: כו) בשמן הרבה. תיבות קריבה נאה נמחק: כז) אנטישיר"ו ובלשון צרפת טוניר: כח) בפנים. והא בענין בפנים: כט) שמוציאו לחוץ ואע"ג דאמרינן כלי שרת לא קדיש ליפסל ביוצא מיהו גנאי הוא להוציא לחוץ לאחר שנתקדש בכלי וא"ת מ"מ היתה בה שמן וכלי הלח נתקדש וי"ל דלא היה מודד בלוג של כלי שרת. תו"ח: ל) לכהנים. ולא נראה לר"י דאין זה טעם ברור לחלק בין עשרון לחצי עשרון כיון דתרוייהו מדת יבש היא ואומר ר"י דלהכי נקט חביתי כהן גדול כי אם משום דדוחות את השבת ואינו כשאר מנחות דאינן דוחות את השבת אבל לישתה ועריכתה בפנים לאו לאפוקי שאר מנחות אתא דה"ה שאר מנחות כן וכן משמע לקמן בפ' שתי הלחם דקתני אחר בבא זו דמייתי הכא כל המנחות יש בהן מעשה כלי בפנים פי' כגון לישה ועריכה ואפיה אלמא דשאר מנחות נמי לישתן ועריכתן בפנים. תוס' אחרות: לא) למה לי קרא. ושמא לעבור עליו בלאו כתביהנו רחמנא תוס' אחרות: לב) מהכא. וי"ל דלא שמעינן מהאי קרא (אלא) שלא ישנה מקומות שלא יקריב קטורת (של) [על] מזבח החיצון לפי שהכתוב מדבר על מזבח הפנימי ובכל כליה וכן במזבח העולה וכליה ועל זה קאי כאשר צויתיך כו'. תו"ח: לג) וי"ל דהוי שפיר בכלל: לד) צויתיך. בין: לה) שקלים. גליון ברוש לשמי במס' שקלים פ"ז משמע דמותר מעות דעשירית האיפה של כה"ג אבודין דילכו לים המלח: גליון אחר. י"ל אפי' דקדושת דמים אבוד כדמוכח בפרק בתרא דאפי' מותר מעות אבודין: לו) מ"מ עיין פסחים דף מ"ו ע"א: לז) מבמועדו. עיין פסחים דף סו ולקמן בתוס' דף עב ע"ב:

הגהות הב"ח

(א) במשנה חלי עשרון מביתו ולא חצי עשרונו: (ב) נמ' הס"ד ומחצה ומחצה אבד: (ג) רש"י ד"ה מ"ל וממציתה וכו' דלראשון יביא מביתו הס"ד: (ד) ד"ח חזי להקרבה כשאפרשיי הוה: (ה) ד"ה בעזרה וכו' ובעזרה ואע"ג דקודש כל"ל ותיבות ולשה ועריבה נמחק:

לעזי רש"י

אטיינו"ר [אינטורטי"ר]. לעצבר.
טוני"ר [טורני"ר]. לעצב (את הבצק כדי לתת לו צורה פה).

מוסף רש"י

חביתי כ"ג. אותן שיש עכר חלות שעושה שם בנקר ושמן בעכר (להלן פז:). אפילו פיגול. שפסול הגוף הוא, טעון עיבור צורה (פסחים לד:) ולא איתפרק לי עיקר הלמה דאמרי דמנה דרכה כר אבוה היכא דאממר מייתי לה בגמרא (שם עג:). חביתי כ"ג לישתן וערימתן בפנים. לדברי הכל אותו חלי עשרון שהיה חולק בו עשרון של כהן גדול נמשח והאי דלא בענין בכל אשר צויתיך יעשו: חביתי כהן גדול. משחו אינו שלם מפני שכל אדם מודד בו מנחתו, ופעמים שמוציאו לחוץ אבל זה אינו מסור אלא לכהנים לחלות בו עשרונים (להלן צז.).

רבינו גרשום

אבל ציבור יהא מתגדב ומביא שכן מביא חובתו כיוצא בה בכל יום דקטרת משל צבור היתה באה: אין לך אלא מה שאמור בענין בכל אשר צויתיך יעשו: חביתי כהן גדול. משחו אינו שלם מפני שכל אדם מודד בו מנחתו, ופעמים שמוציאו לחוץ אבל זה אינו מסור אלא לכהנים לחלות בו עשרונים (להלן צז.).

הרי היא א] כמנחת תמידין רבא אמר [1] על מחבת מלמד ב] א שטעונה כלי ואי אפי לה מאתמול ג] איפסיל ליה בלינה תניא כוותיה דרבא על מחבת מלמד שטעונה כלי בשמן להוסיף לה שמן ואיני יודע כמה הריני דן נאמר כאן שמן ונאמר להלן במנחת נסכים שמן מה להלן שלשת לוגין לעשרון אף ב כאן שלשת לוגין לעשרון או כלך לדרך זו נאמר כאן שמן ונאמר במנחת נדבה שמן מה להלן לוג אחד אף כאן לוג אחד נראה למי דומה דנין א תבש"ט מתבש"ט תדיר ג (באה חובה) דוחה שבת דוחה טומאה ואין דנין תבש"ט משאינו תבש"ט או כלך לדרך זו ד] דנין יגי"ל מיגי"ל יחיד בגלל עצמה ה] ג (יין) לבונה ואין דנין יגי"ל משאינו יגי"ל רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר [2] סלת מנחה תמיד הרי היא לך כמנחת ו] תמידין מה מנחת תמידין ג' לוגין לעשרון אף זו ג' לוגין לעשרון ר"ש אומר ריבה כאן שמן וריבה במנחת כבשים שמן מה להלן שלשת לוגין לעשרון אף כאן שלשת לוגין לעשרון או כלך לדרך זו ריבה כאן שמן וריבה במנחת פרים ואילים שמן מה להלן שני לוגין לעשרון אף כאן שני לוגין לעשרון נראה למי דומה דנין מנחה הבאה עשרון ממנחה הבאה בעשרון ואין דנין מנחה הבאה עשרון ממנחה הבאה ב' וג' עשרונים הא גופא קשיא אמרת בשמן להוסיף לה שמן והדר תני נאמר כאן שמן ונאמר במנחת נדבה שמן אמר אביי מאן תנא בשמן להוסיף ר"ש היא ז] (ואילו לא נאמר קאמר) ובדינא מאן קא מהדר ח] רבי ישמעאל ד רב הונא בריה דרב יהושע אמר כולה ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה היא והכי קאמר בשמן ג להוסיף לה שמן דאי לקבוע ט] שמן לא צריך כיון דכתיב בה על מחבת כמנחת מחבת דמיא י] או אינו אלא לקבוע לה שמן דאי לא כתב רחמנא בשמן ה"א תיהוי כמנחת חוטא הדר אמר תיהוי נמי לקבוע לה שמן תיתי מדינא ודן דינא ולא אתיא ליה ואצרכא קרא יא] סולת מנחה תמיד כדמסיים רבי ישמעאל מילתיה רבה יב] אמר כולה ר"ש [ואילו לא נאמר קאמר] וה"ק בשמן להוסיף לה שמן דאי לקבוע לה שמן לא צריך כיון דכתיב בה על מחבת יג] כמחבת דמיא ועד שלא יאמר בשמן יש לי בדין ודן דינא לא אתיא ליה ואצרכא בשמן הדר אמר תיהוי כמנחת פרים יד] ואילים הדר אמר דנין מנחה

רש"י

רבא אמר על מחבת מלמד שטעונה כלי. שרת טו] (הוא) ואפי' מודדו בחצי עשרון שאינו (א) נמשח על כרחך אפייתו מיהא במחבת כלי שרת הוא: טז] **[ואי אפי לה מאתמול איפסל ליה בלינה].** דאפי' מנחות משקדשו בכלי נפסלו בלינה במסכת מעילה (דף ט.): ה"ג **ונאמר במנחת כבשים שמן.** (שמות כט) ועשרון סלת בלול בשמן כתית רובע ההין ובמנחת יז] נסכי תמיד כתיב. לישנא אחרינא ונאמר במנחת נסכים שמן והיינו הך: **ג' לוגין לעשרון.** דרובע ההין יח] ג' לוגין דהין י"ב לוגין: **במנחת נדבה נאמר.** (ויקרא ב) ויצק עליה שמן מה להלן לוג אחד כדאמר לקמן (דף פח.) למנחה ולוג שמן. ולקמן פריך והיכי מצי למידייניה ממנחת נדבה הא הכא כתיב בשמן להוסיף והוא שמן דהתם לאו להוסיף הוא יט] (ב): דתביתין באין תמיד בבקר ובערב ומנחת נסכים באין תמיד עם התמיד. מנחת נדבה לא דחיא שבת וטומאה דכל קרבן שאין כ] לה זמן קבוע אינה דוחה שבת וטומאה: חביתין מנחת יחיד היא ובאה בגלל עצמה שאין באה עם הזבח: מנחת נסכים אינה טעונה לבונה בפ' כל המנחות באות כא] (לקמן ד' נט.): כב] תדיר חובה טומאה שבת כג] יחיד גלל עצמה לבונה: **רבי ישמעאל אומר.** הואיל ולא אתיא מדינא תיתי מקרא סלת מנחה תמיד דכתיב בחביתין: **ריבה כאן.** כדאמרן לעיל בשמן להוסיף לה שמן וריבה במנחת נסכים שמן ג' לוגין לעשרון דהיינו ריבוי דבמנחת נדבה ליכא אלא לוג: **במנחת נסכי פרים ואילים.** ב' לוגין לעשרון דכתיב בפרשת שלח לך [במדבר טו] והקריב על בן הבקר כד] (ג) סלת שלשה עשרונים בלול בשמן חצי ההין דהיינו ו' לוגין שתים לעשרון ובאיל כתיב [שם] לאיל תעשה מנחה סלת שני עשרונים בלול בשמן שלישית ההין דהיינו ד' לוגין שנים לעשרון: **והדר תני נאמר כאן שמן ונאמר במנחת נדבה שמן.** (ד) ו) והיכי מצי למיפרך כה] והא שמן דנדבה לאו להוסיף הוא אלא לקבוע לה שמן והאי בשמן להוסיף הוא דלקבוע לא צריך כדמפרש לקמן: ז)**[מאן תנא בשמן להוסיף ר"ש היא.** דאמר בסיפא ריבה כאן שמן כו' כו] וילפינן לטעמיה מדינא דריבה כאן שמן. ולר' שמעון ליכא למיפרך נילף ממנחת נדבה משום דהאי להוסיף ונדבה לקבוע והא דלא סיימא ברישא משום דרבי ישמעאל אפסקיה ממאי דאמר להוסיף הוא: **ובדינא.** דמנחת נדבה מאן ח)קמהדר דהא ר' שמעון נפקא ליה שפיר מדינא בתרא: **ר' ישמעאל.** ואיהו קאמר או כלך דלרבי ישמעאל איכא למיפרך שפיר נילף ממנחת נדבה דהא לדידיה תרוייהו לקבוע ולא להוסיף ואיצטריך קרא: ט)**(כולה.** רישא ר"י אמר והכי קאמר רישא בשמן להוסיף לה שמן ור"י קאמר ליה: **דאי לקבוע לה.** לוג שמן כשאר מנחות לא צריך דכיון דכתיב על מחבת ממילא ידענא דצריכה שמן כמנחת מחבת): **תהא כמנחת חוטא.** והאי דכתיב מחבת שיאפנה באותו כלי: **הדר אמר ר"י וליהוי נמי לקבוע.** כדאמרת אכתי נפקא ליה מדינא נאמר כאן שמן כו': **ודן דינא ולא אתיא ליה.** משום דפרכינן כלך לדרך זו דנין יג"ל מיג"ל י)כו': **ואצרכא קרא סלת מנחה תמיד.** ואתא ר"ש למימר דל"ל קרא כיון דמוקמת לה להוסיף: **כולה.** רישא עד רבי ישמעאל אמר ואצרכא קרא סלת מנחה תמיד אתא רבי שמעון למימר ודאי להוסיף הוא ולא לקבוע ואיני יודע כמה יוסיף הדר אמר קרא נמי לא צריך דמדינא בתרא נפקא: **וה"ק רישא בשמן להוסיף לה שמן.** כ)ור' שמעון קאמר לה דאי לקבוע לה לוג שמן כשאר מנחות לא צריך דכיון דכתיב על מחבת ממילא ידעינן דצריכה שמן כמנחת מחבת]: **הדר אמר** ל)**רבי שמעון תהא כמנחת פרים ואילים.** דאף על גב דלהוסיף הוא לא הויין אלא שני לוגין לעשרון מ)הדר אמר האי דפרכת תיהוי כמנחת פרים ואילים דנין מנחה

תוספות

הרי היא לך כמנחת תמידין. דכתיב גבי שבת (במדבר כג) על עולת התמיד ופסח נמי גמרינן מועדו מועדו מתמיד תימה כז] דלמד מן הלמד הוי ונראה דגלויי מילתא בעלמא הוא: **אפי' לה מאתמול איפסלה בלינה.** תימה דבסוף רבי ישמעאל (לקמן דף עב:) מרבינן שתי הלחם מדכתיב מועדי ה' הכתוב קבע מועד אחד לכולן ומסיק שתי הלחם לאפייה וקסבר תנור מקדש ואי אפי לה מאתמול איפסלה בלינה ואפ"ה בעי קרא וי"ל דה"א דאפי לה בתנור חול אבל הכא כתיב מחבת על כרחו צריך לעשות במחבת כלי שרת ותימה דה"נ לא בעי אלא אפייה אבל הקטרה פשיטא ליה דדחי ובכל קרבנות בעינן קרא כדפי' לעיל לשחיטתן ולהקטרה ובמה הצד לא ילפינן אפילו מעומר ושתי הלחם שכן באים עמהם מיני דמים וי"ל ג) דכי קטרה פשיטא להו דבעינן או מתעשה אפי' בשבת כתנא דבי רבי ישמעאל או מהרי היא לך כמנחת תמידין דדריש אביי דשילהי האי פירקא (דף נג.) דריש ליה רבא גופיה ותימה היכי מוכח דאי אפי לה מאתמול איפסלה בלינה הא כלי שרת אין מקדשין ס) אלא בזמנן וי"ל כדפי' לעיל כיון דכתיב בקרא על מחבת על כרחין בעי קידוש כלי מיהו קשיא לקמן (דף נה:) גבי שתי הלחם דהא לא כתיב תנור בקרא והיכי מוכח דאפייתן דוחה שבת ויש לומר כיון דלא דחו שבת אם כן מאתמול נמי הוי זמנן וא"ת בסוף לולב וערבה (סוכה דף מט:) גבי כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת ופריך בגמרא ונייתי במקודשת אמר זעירי אין שיעור למים ואי שדי לה במקודשת איפסלה לה בלינה ואמאי איפסל כיון דאין זמנה מאתמול כח] וי"ל דהתם שאיבת מים בלילה לאו מחוסר זמן הוא ע) וכי האי גוונא כט] בסוף שתי הלחם (לקמן דף נה:) דבחול אשכחינהו דקאפו אמר להו דרך חול קאפיתו אף כי היום יקדש בלינה איפסיל ליה לפי דבריהם היה אומר שהיו סבורים דזמנו בחול וגם אופין אותו בכלי שרת א"נ לאחר אפייה נותנין אותו בקערות זהב כפירוש הקונטרס והיה שם בלילה ומיפסלא בלינה דלילה אין מחוסר זמן ולמ"ד (לקמן דף נה:) תנור אינו מקדש נראה לי שגם הקערות לא התקדשו: **תניא** כוותיה דרבא. אע"ג דכאביי נמי תניא הא אמרן דרבא נמי לא פליג עליה אלא דלא נריך: **תלמוד** לומר סולת למנחה תמיד. תימה דא"כ בשמן למה לי ויש לומר דאי לא בשמן לא הוה מסתבר לאקושי לגבי שמן: והכהן

עין משפט נר מצוה

קמז א מיי' פ"ג מהל' תמידין ומוספין הלכה יח:
קמח ב ג מיי' פי"ב מהל' מעה"ק הל' כ:

שיטה מקובצת

[illegible]

מסורת הש"ס

[illegible]

תורה אור השלם

1. עַל מַחֲבַת בַּשֶּׁמֶן תֵּעָשֶׂה מֻרְבֶּכֶת תְּבִיאֶנָּה תֻּפִינֵי מִנְחַת פִּתִּים תַּקְרִיב רֵיחַ נִיחֹחַ לַייָ: ויקרא ו יד

2. זֶה קָרְבַּן אַהֲרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ לַייָ בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ עֲשִׂירִת הָאֵפָה סֹלֶת מִנְחָה תָּמִיד מַחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמַחֲצִיתָהּ בָּעָרֶב: ויקרא ו יג

הגהות הב"ח

[illegible]

גליון הש"ס

גמ' מחבת מלמד שטעונה כלי. ע' לקמן דף סג ע"א תוספות ד"ה וכשירות:

רבינו גרשום

[illegible]

[illegible]

התכלת פרק רביעי מנחות

והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אותה. [1] מהכא דרשינן פ"ק דכריתות (דף ה:) דכ"ג בן כ"ג עטון משיחה והייגו הא נמי דמגליך בתמורה (דף יא) הטוח קרא לכהנים גדולים: **שתהא** כולה בהקטרה. פי' בקונטרס אלא יעשה לה [מז] שייריים והא דבעי לקמן ורבי יהודה אמר כליל תקטר מאי עביד ליה כיון דהטוא מנחת כהנים פשיטא דכולה כליל ולא אינטריך אלא לר"ש דקסבר משל עולם תהא עוד פי' ל"א שאינה קריבה לגמרין: **וי"ו** לא דריש. הכא לא דרים ר"ש וי"ו וכן פ"ק דסנהדרין (דף יד.) גבי זקיקין ושופטין ופ"ק דסוטה (דף ו:) אבל וי"ו מוסיף על עניין ראשון [1] [בפרק הקומץ רבה] [2] דרים [מז] וכן וי"ו הדר ערביה דרים מרובה (ב"ק דף סה:) ופרק ב' דע"ז (דף כד.) וקשה דבפרק כל האסורין (תמורה דף כח:) דרים ליה גבי אם נאמר נוגח למה נאמר רובע ומוי"ו הוא דדרשינן הכי ויש לומר דמשום דאיכא מן מוכח דומן למדרש אתא מיהו הך קושיא דרים ד' מיתות (סנהדרין דף נא:) גבי בת כהן אחת ארוסה ואחת נשואה בשריפה דרים בת וכת כר' עקיבא ובריית דרים פירקין [3] מוכח כר"ש ובמעילה פרק קדשי מזבח (דף יח.) [4] דרים ר"ש דס שרב דטמא מדכתיב וזה ומוכח [5] בנרא"ש רבה דמוי"ו קדרים ותו דרבי יהודה דרים הכא וי"ו ובפרק אלו מציאות (ב"מ דף כז.) גבי ומצאתה וסוף פ"ק דסנהדרין (דף יד.) גבי ושופטין דרים וי"ו ודרים תמורה (דף ב:) גבי וחס המר ימיר אמרינן וי"ו לא דרים ופ' טרף בקלפי (יומא דף מה.) איכרים ופדרים שנתעכלו מבערב ופ"ב דסנהדרין (דף כא.) גבי מלך אלא שרו רבי יהודה ור"ש אלא י"ח נשים ומאן דדרים וי"ו דרים עפי ושמא להני דרשי הוא דלא דרשי ליה וטובא אשכחן כי ה"ג [6]:

חבק זו לעולם תהא. דה"א אהרן מקריב חציתן בכל יום ובניו בשעה שנעשו הכהנים גדולים אע"פ שכבר נתחנכו בבהונת הדיוט ורבי שמעון לית ליה הא' שרו רבי יהודה ור"ש אלא דרשינן לאו נמי מדכתיב נאמר לאו אמור כדדרשינן פרק כל שעה (פסחים דף מב.):

יש לו נסכים. שהפרישן בחייו דלאחר מיתה הוי הכל הפקר:

דקא מדחקא לישבה. שבנית שני שהיו הכהנים אלא הוליאו שנתן [7]:

חטאת מלמד שמועלין בה. תימה [1] מיפוק לי דקדשי בדק הבית היא ובן למ"ד קדשי מזבח היא בתרוייהו אית בהו מעילה ר"י דאשמרינן קרא דמועלין בה כקדשי מזבח דיש בה מועל אחר מועל. תוס' אחרות:

מנחה הבאה עשרון ומנחה הבאה עשרון כו': [8] **מתני' ושלימה.** עשרון אלא בצוקר ועשרון בין הערבים כל זמן שהיא קריבה משל ציבור: **גמ' הכהן** [1] **המשיח תחתיו אחד מבניו יעשה אותה.** דמשל יורשים קריבה עד יעמוד אחר: **יכול יקריבו.** יורשין לחלקין כמו שהיה אביהן עושה: **משל עולם.** מאל צבור מתרומת הלשכה: **שתהא כולה בהקטרה.** אלא יעשה ממנה שייריים לחילה. ליגנא אחריגא שיקטירנו שלימה ולא לחלקין כל זמן שהיא קריבה משל צבור דבשלימה לא פליגי ר' יהודה ור"ש. מפי המורה: **יכול יהו אהרן ובניו מקריבין קרבן אחד.** ביום המשחה: **ובניו בפני עצמן.** [1] בשם המיוחד ומאותו יום ואילך לא אבל כ"ג בכל יום דכתיב [ויקרא ו] תמיד: **כהנים הדיוטות.** דבשהכהן הדיוט נתחנך לעבודה באותו יום היה מקריב עשרון. ל"א ביום המלואים היה כך אבל לדורות לא נוהג. ולא מפי המורה: **או אינו אלא כהנים גדולים.** דה"ק קרבן זה יקריבו בני אהרן לדורות כל כ"ג שיעמוד [2]: **הרי כ"ג אמור.** דה"ק קרא הכהן המשיח שיעמוד מבני אהרן מתחתיו לאחר מותו יעשה אותה: **א"כ.** דכולה ליורשין אתי שיקריבו אחביתים כל זמן שלא מנו אחר מתחתיו: **לכאוב הכהן המשיח תחתיו בניו יעשה אותה.** כשימות הוא: **מאי מבניו.** דמשמע אחד מבניו שיעמוד תחתיו לכ"ג [3] דמשמע תרתי: **אותה מאי עביד ליה.** כיון דנפק ליה שלימה מכליל תקטר דבשלמה הכהן המשיח מוקי לה דרשא דאמרינן לעיל הרי כ"ג אמור אלא אותה מאי עביד ליה: **ומינו כהן אחר תחתיו.** בו ביום: **ותיפוק ליה מן ומהניהה בערב.** כדאמרן לעיל: **חוקה לעולם תהא.** שתהא מצוה זו נוהגת לדורות: **עליונה.** אביתין [4] דכתיב בקרא בריאשה בנו את אהרן וכתיב בה כליל תקטר והדר כל מנחת כהן כליל תהיה דמשתעי במנחת נדבתו וכתיב בה לא תאכל: **מנין ליתן האמור בו'.** שיהו שייריה כליל בהקטרה והאוכל משירי שייריה יעבור בלאו: **ס"ל כליל כליל.** כליל תקטר כליל תהיה לא תאכל: **ו' דברים.** בשקלים בפרק מעות שנמצאו: **וזה אחד מהם.** הם קלי דקתני לעיל בהמה שנמצאת מירושלים למגדל עדר וכמדתה לכל רוח זכרים עולות נקבות שלמים בראשונה [5] ממשכנין את מוצאה להביא נסכיה עד שהיו מניחין אותה ובורחין התקינו ב"ד שיהיו נסכיה קריבין משל צבור ותקמר ר"ש ז' דברים התקינו ב"ד וזה שאמרנו אחד מהם והדר מפרש לאיזה שם עובד כוכבים שלא כו' דעובד כוכבים משלא קרבנותיו כדאמר בפרק אלו מנחות (לקמן דף עג:) אים מה ת"ל אים אים לרבות את העובדי כוכבים שורדים יא] נדבות ישראל: **שלא עמה נסכים.** דמי נסכיה: **וכן גר.** להכי נקט גר דאין לו יורשים דאי ישראל הוו מקרבי יורשים נסכיו: **משל ציבור.** אלמא תנאי ב"ד הוא ולאו דאורייתא: **דאורייתא מדלגבור.** דכתיב (ויקרא ו) חק עולם משל עולם: **דקא מדחקא לשכה.** שהיו פותחין השקלים שבלשכה לפי שבכל שנה היו צריכין בכך דאמרינן בפ"ק דמסכת יומא (דף ט.) ושנות רשעים תקנורנה [מאלי י] זה מקדש שני שעמדו יותר מג' מאות כהנים גדולים דכל אחד לא הוליא שנתו תקינו [6] מיורשין: **דקפשני.** ואין מניחין אותה [7] דהייגו שתי תקנות דמעיקרא תקנוה מיורשין והדר תקנוה להדורה דאדאורייתא [8] כמעיקרא: **ועל פרה.** הייגו מאותן ז' דברים: **שלא יהא מועלין באפרה.** הנהנה מאפרה לא יתחייב קרבן מעילה: **חטאת היא.** בפרה כתיב. מלמד שמועלין בה כשאר חטאות עד שלא היתה להן שעת היתר לכהנים: [9] **למלכן.** אפר מרפא מכה: **פרשי מספק הוצאות.** משום [10] מעילה. בשמעתא קמייתא דמעילה (דף ב:) מפרש מאי איכא בין מעילה דרבנן למעילה דאורייתא: **ספק הוצאות.** כגון שנטמא בספק טמא מת כגון סככות ופרעות: **בחטילה מגבין להן.** כלומר עכשיו כשמביאין אותן גובין את המעות מכל אחד ואחד ואין בתין מתרומת הלשכה כשאר קרבנות לצבור:

עין משפט נר מצוה

קמט א מיי' פ"ג מהל' תמידין ומוספין הלכה כב:
קנ ב מיי' שם ופי"ב מהל' מעה"ק הל"ד:
קנא ג מיי' פ"ה מהל' כלי המקדש הלט"ז:
קנב ד מיי' פ"ג מהל' מעה"ק ופי"ד מהל' שקלים הל"ג:
קנג ה מיי' פ"ד מהל' שקלים הל"ד:
קנד ו ז מיי' פ"ב מהל' מעילה הל"ה:

שיטה מקובצת

[1] מתיבות מתני' לא מינו כו' עד הייתה קריבה גמ' נמחק ומקומו לעיל נ ע"ב בסוף מתני': [2] תיבות מנחת כ"ג מנחת כהן הדיוט נמחק: כליל. תימה הקשר למה לי כיון דכתיב כליל כליל: [3] תיבת ליתן נמחק: [4] תקנות. כתובות דף יב ע"א: [5] מתיבות מתני' ושלימה עד משל צבור גמ' נמחק ומקומו לעיל נ ע"ב [6] המשיח. דהכי משמע הכהן המשיח שמת תחתיו: [7] עצמן ליום: [8] שיעמוד מהן הס"ד: [9] בראשונה. היו: [10] שנודרים. נדרים ונדבות: [11] אותה. והיינו: [12] אדאורייתא. כדמעיקרא: [13] מעילה. ס"ד דקרבן מעילה מטא תקין רבנן הא"ת שהוא מביא חולין לעזרה י"ל דכיון שהתנו ב"ד שתקדש קדושת דמים האפר ממילא אית בה מעילה וכן מועלין בדמים משיצאו לנחל קדרון כדתנן במס' יומא ואמרי' דהך מעילה מדרבנן משום האי טעמא נמי ב"ד מתנו שיקדשו לדמיו משיצאו מידי מעילתו ראשונה חזרות קדושה לחול עליו בתנאי ב"ד: [14] שיריים. ולא בהירא דא"כ מאי קא קשיא ליה בסמוך ור"ש האי אותה מאי עביד ליה הא מבעיא ליה לדרשה דאותה ולא חציה עכ"ל תו"ח ור"ל כיון דרשא דקרא לר"ש לא אתי לכהן שמת ולא מינו אף אותה דסיפא דקרא לא אתי למימר אותה ולא חציה. דברי תלמיד: [15] דרש עיין תוס' לעיל דף יט ע"א: [16] תימה. בין למ"ד קדשי בדק הבית היא ובין למ"ד קדשי מזבח היא בתרוייהו אית בהו מעילה ר"י דאשמרינן קרא דמועלין בה כקדשי מזבח דיש בה מועל אחר מועל. תוס' אחרות:

מסורת הש"ס

[1] תיכות פ"ז ה"ב, [2] [ויומא מה. וש"נ], [3] לקמן עג: שקלים פ"ז מ"ו, [4] עיין רש"ק, [5] מכלן שיך לעמ' הבא, [6] נ"ל ד"ה הל"ד: מהכא כו' משיחה וי"ל דהתם דרש מדכתיב המשיח ודייגו הא נמי דמגליך קרא לקמן כו' ותיבת בתמורה נמחק דלא מצינו בתמורה הכהן המשיח [7] נ"ק, [8] לעיל יט., [9] [דף נ:], [10] [וע"ש סיעב כתוס' ד"ה דמיכתיב], [11] [סדר מיי סליה פ' ס' וש"ש דר"ש מפיק מדכתיב הטמא ולא כתיב בטמא וכע"ב שנטמא אחרת היה לפני תוס' בב"ר], [12] [וע"ע תוס' מ"ק ז. ד"ה מלו ויניום ותוס' סנהדרין יד. ד"ה ור"ש], [13] יומא ט.; [14] מעילה יט.;

תורה אור השלם

1. וְהַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ תַּחְתָּיו מִבָּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חֹק עוֹלָם לַיְיָ כָּלִיל תִּקְטָר:
ויקרא ו טו
2. זֶה קָרְבַּן אַהֲרֹן וּבָנָיו הַמָּשְׁחָה אֹתוֹ עֲשִׂירִת הָאֵפָה סֹלֶת מִנְחָה תָּמִיד מֶחֱצָיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמֶחֱצָיתָהּ בָּעָרֶב:
ויקרא ו יג
3. וְאִסַּף אִישׁ טָהוֹר אֵת אֹפֶר הַפָּרָה וְהִנִּיחַ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר וְהָיְתָה לַעֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לְמֵי נִדָּה חַטָּאת הוּא:
במדבר יט ט

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מאי וכו' לכ"ג משמע כ"ל וצ"ל ד' נמחק: (ב) ד"ה דקא וכו' תקונו דליגבי מיורשין:

רבינו גרשום

ושלימה היתה קריבה בין לר' יהודה. שלא היו מקריבין אותה לחצאין אלא שלימה. חק עולם משל עולם. כלומר משל רבים דהיינו צבור. שהתא כולה בהקטרה כלומר שלימה. אהרן בפני עצמו חביתין שלו: ובניו בפני עצמן כשמחנכין אחד מבניו לעבודה מקריב תחילה עשיריית האיפה: אם כן דלחדא דרשא אתי ותו לא לכתוב בניו. ור' שמעון דנפקא ליה דשלימה היתה קריבה מכליל תקטר אותה מאי עביד ליה: לכ"ג שמת בחצי היום. חוקה לעולם תהא שבכל יום יקריבנה. עליונה חביתים. ותתחתונה שאר מנחת כהן. בלא תאכל. שלוקה אם אכלה. והתנן א"ר שמעון ז' דברים התקינו במס' שקלים וזה אחד מהן אותה שנאמר למעלה בראשונה היו ממשכנין את מוצאה וכו'. ועובד כוכבים ששלח עולתו וכו' כיון דחזו דקא מידחקו לישבה שהיו מתין בכל שנה כדאמרי' במס' יומא ושנות רשעים תקצורנה. ואילו היו מביאין מן הלשכה היתה מתרוששת: כיון דחזו דקא פשעי ביה שפעמים לא היו מביאין

כי מיגייסו ד) **אחריתי.** איזו נאמר בתחרוה שנסמון עליה ה) דשמעת הדר ביה מאידך משום דקי"ל (עירובין דף מו:) ר' יהודה ור' שמעון הלכה כרבי יהודה: **קמייתא.** דקתני לר"ש שבאין מן הלשכה ו): **דליט בהו כפרה.** מנחת כהן ליתא ליורשים כפרה בגוה אבל פר העלם דבר כפרה לגיבור היא:

קרבני נחמי נאמי. היכה הכתוב קרבנות הרבה דכל הני לשון קרבן ניהו: **לרבות פר העלם**ז) . דבאין מתרומת הלשכה כתמיד דבתמיד משמעי ותע"ג דלתו אדעתא דהכי הביאו שקליהם שהרי לא היו יודעים שיחטא פא"ה מרבה להו קרא: **דברי ר"ש.** וסיון דמקרא יליף עיקר הוא ח) **הך** ט) **היא** (ג) דאחריתא: **שמיני בחביתין.** במסכת תמיד (דף לא:) מני (ד) לכהנים י"ג העסוקים בתמיד בין בנבוך בין בערב זה בכך וזה בכך: **באחרא דחשוכא.** דבגל עמוקה היא דכתיב האומר לעולה מרבי (ישעיה מד): **שביעי.** מקריב הסלת דמנחת נסכי תמיד: **תשיעי ביין ה"נ דלא בטלי.** לעולה והא קיימא לן מנחתם ונסכיהם בלילה כו' דאם לא הקריבו היום נסכים יקריבום למחר וכגון שלא קדשו בכלי דלא נפסלו בלינה אלמא זימנין דקרב תמיד בלא נסכים: **אלא דאי.** לא הוו נסכים לא קתני ה"נ גבי חביתין דאי מת כ"ג לא קתני ולעולם אם מת בטילה כל בין הערבים עד שיעמוד כהן אחר: **אהדרוה לקמיה דרבא.** הא דקאמר רבי ירמיה בבלאי טפשאי: **מכשופין אמרי קמייהו.** כשאתו אומרים שום טעם שאינו יפה אומרים אותו השומעין לפני בני ארץ ישראל: **מטיבותין.** כי אמרי' מילי מעליתא לא אמרי להו קמייהו: **הא נמי.** דאמרן דאינה בטילה מטיבותין היא דיפה אמרתי בז) (דאי לא) ח) דנפקא לי מקרא דכתיב בחביתין (ויקרא ו) סלת מנחה תמיד מה תמיד אינו בטל אף היא אינה בטלה ט): **מאי הוי עלה.** כרבא או כרבי ירמיה: **פליגי בה.** בחביתי כ"ג שלא מת: **מפריש לה שני קמצין של לבונה.** כשהיה מביא עשרון אחד מביאו עמו שני קמצים לבונה ומקריב האחד לאחי עשרון של שחרית והאחד לאחי של בין הערביים: ולא

ואין מועלין באפרה. תימה מיפוק ליה לאפר הקדש מותר כדאי' בסוף תמורה (דף לד.) ולמאן דמוקי כ) הא דתניא אסור בנפלה דליקה מאיליה דלא הוי איסא דלמעול ניחא אלא למאן דמוקי לה בתרומת הדשן [התם] וכפ' כל שעה (פסחים דף כו:) קשיא וי"ל דשאני הכא דכל מצוותה לשריפה עומד ושוב נראה דטעם שהתם משום דאין לך דבר שנעשית מצוותו ומועלין בו אבל הכא אכתי לא מיתעביד:

דקא עבדי למבתן. רב אשי לטעמיה דאמר במסכת מכות (דף כא.) דאפר מקלה מותר להניח על מכתו משום דמכתו מוכחת עליו: **גזרו ביה מעילה.** משמע הכא דאיכא מעילה מדרבנן וה"נ אמרינן פרק הוציאו לו (יומא דף נט. וסס:) ובפרק ולד מטמא (תמורה ד' יא:) מועלין בדמיס דבכי ר"מ ור"ש ומכ"מ אין מועלין ועד כאן לא פליגי אלא דרבנן אבל דאוריתא אין מועלין ואיכא דגרסי אין מועלין ומיתא דגרסי פרק ולד מטמא מ"ט דמ"ד אין מועלין ומיהו הוא אלא ה"ג מ"ט דאוריתא אין מועלין מדאוריתא והתם נמי תנן ר"ש אומר הדם קל בתחילתו וממור בסופו כו' אלמא דמדרבנן הוא ומימה דבסוף פרק בתרא דתמורה (דף לב:) מ) בעי גבי מקדיש עולה לבדק הבית אסור לשוחטה עד שתיפדה ומועלין בה שתי מעילות ופריך ואי דרבנן מי איכא מעילה דרבנן וי"ל דכיון דליכא מעילה דאוריתא לא שייך לתקן מעילה אחר דרבנן ומיהו תימה דרש מעילה (דף ג.) תנן קדשי קדשים ששחטן בדרום מועלין בהן דרבנן ומאי איכא בין מעילה דאוריתא ומעילה דרבנן דאוריתא משום דומם דרבנן לא משום דומם וכ"ש קרבן ופריך מי איכא מעילה דרבנן אין דאמר עולת קדשים שמתו יצאו מידי מעילה דבר תורה הא דרבנן איכא מעילה ואמאי לא מייתי מתני' דאיכא מעילה בדמיס וי"ל משום דדמיא טפי לקדשי קדשים ששחטן בדרום נ) וכמאן דחנקינהו דמי מ) (והרב ר' חייס וכן פי' בקונטרס כאן) דהם אקדשוה רבנן ונשתא איכא שפיר מעילה דאוריתא אבל קדשים שמתו לא נתחא להו קדושת דמיס הילכך מייתי טפי שפיר י) ואפר פרה נמי איכא קדושה מדרבנן וקשה לפירושו דבפרק ולד מטמא (תמורה דף יב.) גבי קדשים שמתו דפריך מי איכא מידי דמעיקרא לית ביה מעילה יא) דפסקא ואמרת אפי' בקדשים קליס ובנסוף אית ביה מעילה ולא והכי דס ומאי פריך לפירושו טובא איכא לפלוגי פ) לכך נראה כמו שפירשתי ומיהו תימה קלת

מאי לא מייתי מתני' דמייתי מינה סייעתא לעולה הנהנה מן החטאת כשהיא חיה לא מעל עד שיפגום כשהיא מתה כיון שנהנה כל שהוא ושמא לאכי לא מייתי לה דדילמא היינו דוקא חטאת הואיל ולכפרה אתיא לא בדילי מינה ותקנו רבנן מעילה טפי כדקאמר בתר הכי דמחטאת לא שמעינן ס) העולה ואית ספרים דגרסי הואיל ולכפרה אתיא בדילי מינה ואין הסוגיא מוכחת כן ושמא ה"ק מתני' אשמעינן דאפילו חטאת דבדילי איכא מעילה ועולה אשמעינן אילו היכא דלא בדילי איכא מעילה: **פר** העלם דבר ושעירי עבודת כוכבים. יש לדקדק אמאי נקט גבי פר לשון יחיד וגבי שעירי לשון רבים והוי מצי למינקט פרי עבודת כוכבים ק): **דשמעינן** ליה לר"ש דחייש לפשיעה. קלת קשיא דרבי יהודה נמי חייש לפשיעה דלא אשכחן דגיפלוג אתקנות ועיל ס"ל משל יורשים: **דאי** לא קתני. כלומר דבר שאינו רגיל אלא באקראי בעלמא לרבנן

באפרה אין מועלין אמר רב אשי שתי תקנות הואי דאורייתא בה מועלין באפרה אין מועלין כיון דחזו דקא מזלזלי בה וקא עבדי מיניה למכתן גזרו ביה מעילה כיון דחזו דקא פרשי מספק הזאות אוקמוה אדאורייתא: ת"ר פר אהעלם דבר של ציבור ושעירי עבודת כוכבים בתחילה מגבין להן דברי ר' יהודה ר"ש אומר מתרומת הלשכה הן באין והתניא איפכא גהי מינייהו ד) אחריתא אמרוה רבנן קמיה דרב אשי לימא קמייתא אחריתא דשמעינן ליה לר"ש דחייש לפשיעה אמר להו רב אשי אפי' תימא בתרייתא אחריתא כי קא חייש ר"ש לפשיעה במלתא דלית בהו כפרה בגווה במילתא דאית להו כפרה בגווה לא חייש ר"ש לפשיעה מאי הוי עלה א"ל רבה זוטי לרב אשי ת"ש דתניא [1]את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי תשמרו להקריב לי במועדו לרבות פר העלם דבר של ציבור ושעירי עבודת כוכבים שבאין מתרומת הלשכה דברי ר"ש: ושלימה היתה קריבה וכו': א"ר חייא בר אבא בעי רבי יוחנן שלימה שחרית ושלימה בין הערבים או דילמא שלימה שחרית ובטילה בין הערבים אמר רבא ת"ש ה) שמיני בחביתים ואם איתא דבטילה בין הערבים הא זמנין דלא משכח ליה שמיני בחביתים ה"ד דמת כ"ג ולא מינו אחר תחתיו אמרוה רבנן קמיה דרבי ירמיה אמר ז) בבלאי טפשאי משום דיתבו באתרא דחשוכא אמרי שמעתתא דמחשכן אלא דקתני ח) שביעי בסלת תשיעי ביין ה"נ דלא בטלי [2]מנחתם ונסכיהם ט) בלילה מנחתם ונסכיהם אפילו למחר אלא ז) דאי לא קתני ה"נ דאי לא קתני אהדרוה קמיה דרבא אמר מבישותין אמרי קמייהו מטיבותין לא אמרי קמייהו ב) (ג) והדר אמר רבא הני נמי טיבותין היא ט) אמר קרא [3]סלת מנחה תמיד הרי היא לך כמנחת ג) תמידין מאי הוי עלה אמר ר"נ בר יצחק ת"ש דתניא שלימה [2]שחרית ושלימה בין הערבים א"ר יוחנן פליגי בה אבא (ב) יוסי בן דוסתאי ורבנן אבא יוסי בן דוסתאי אומר מפריש לה שני קמצים של לבונה קומץ שחרית וקומץ בין הערבים ורבנן [3]אמרי מפריש לה קומץ אחד חצי קומץ שחרית וחצי קומץ בין הערבים במאי קמיפלגי אבא יוסי בן דוסתאי סבר לא אשכחן חצי קומץ דקריב ורבנן סברי לא אשכחן עשרון דבעי שני קמצים בעי רבי יוחנן כהן גדול שמת ולא מינו אחר תחתיו לרבנן

ז) נראה ד"ל דלא בטלי הא דומיין דקרבי מנחה ונסכים בלילה לא כו':

שיטה מקובצת

ד) מינייהו דאחריתא: ג) דמיהו. הדר אמר רבא הא נמי מטבותין: ג) כמנחת תמיד: ד) מינייהו דאחריתא: ה) עליה דנימא הדר: ו) מן הלשכה. נאמרה באחרונה דשמעינן לר"ש דאמר דעיל משל צבור ההא מנחת כהן שמת ולא מיורשין שמא

רבינו גרשום

כיון דקא פרשי מספק הזאות. כשהיה ספיקא לארם אם נטמא אם לא לא היה רוצה שיהו מזין עליו שהיה חושב בדעתו שמא לא נטמאתי והייתי מועל. אוקמוה אדאורייתא שאין מועלין באפרה. בתחילה מגבין להן כלומר שלא היו לוקחין אותה מתרומת הלשכה אלא גובין עכשיו מכל אחד ואחד פרוטה וקונין מהן: הי מינייהו באחריתא. כלומר צריכין אנו לידע אי זו נשנית באחרונה מאלו הבריתות שחזר בה ר' שמעון ואמר כו' יהודה דקיימא לן ר' שמעון ור' יהודה הלכה כו' יהודה: לימא קמייתא היא אחריתא שחזר בו מההיא דאמר בה בתחלה הן באין ואמר מתרומת הלשכה הן באין דחייש לפשיעותא כדאמרינן לעיל כיון דחזו דקא פשעי בה אוקמוה אדאורייתא דניתו מלשכה: במלתא דלית להו כפרה בגווה. כגון כ"ג שמת דאם היו היורשים מביאין בעבורו היו מביאין ולא בעבור עצמן משום הכי פשעי. במילתא דאית להו כפרה בגווה כגון פר העלם דבר של צבור ושעירי ע"ז דהיינו נמי לאישי דנשרפין הן ודינן כתמידין: ת"ש שמיני בחביתין במס' תמיד חשיב כמה בהנים זוכים בחמיד. והשמיני בחביתין: באתרא דחשוכא. דבבל עמוקה וחשוכה: דמנחתם ונסכיהם בלילה או למחר והשתא בטלו שנים אלא דאי לא קתני שאם לא הביא נסכים היום [מביא] בלילה או למחר אבל בתר דוב הימים אזיל ורוב ימים באין נסכין עמו הכא נמי דאם מת כהן לא קתני הילכך קאמר שמיני בחביתין. והכא ליכא למשמע מינה. אהדרוה קמי דרבא הא דקאמרת ר' ירמיה בבלאי טפשאי אמר מבישתן כלומר מה שאין אנו מתרצין יפה שיש בו קושיא אומרין לפני בני ארץ ישראל כדי שילעיגו עליו. ומטיבותן כלומר ומה שאנו מתרצין יפה אין אומרין לפניהן. הרי היא לך כמנחת תמידין שאינה בטילה לא בשחרית לא

ז) [תוספתא דשקלים פ"ב ה"ז (הוריות ג:)], ג) [ירמות קד: תולין פו:]. ג) [תמיד לא:]. ד) [פסחים לד: יומא נ. זבחים ס: נכורות כה: סתובות עה.]. ה) [תמיד לא:]. ו) [לעיל מד: וש"נ], ז) [פסחים קה. יבמות י.]. ח) [לעיל נ: ע"ש]. ט) ל"ל ויכן קמייתא. י) ס"ל ל"נ ונ' רש"ק דלא קתני. כ) בעלה ולא לא קתני הכ"ל. ל"ק. ל) [עס בתמורה וכן בפסחים ס:]. מ) [ע"ש היטב]. נ) דכמאן. ל"ק. ס) ל"ל וכן פי' בקונטר' התם והכרב רבינו חיים מיכן דדם לקדשוה בית דין והתמא כו'. ל"ק. ע) עי' ל"ק. פ) ועוד אמאי לא מייתי מאפר פרה דאיכא נמי מעילה מדרבנן לכך כו'. ל"ק. צ) [ל"ל הא דעולא. ל"ק]. ק) [ויסוד על זה עיין תוס' יומא נ. ד"ה פכו].

תורה אור השלם

1. צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ: במדבר כח ב
2. וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כְּמִשְׁפָּטוֹ: במדבר כט יח
3. זֶה קָרְבַּן אַהֲרֹן וּבְנָיו אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ לַיי בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ עִשִּׂירִת הָאֵפָה סֹלֶת מִנְחָה תָּמִיד מֶחֱצָיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמֶחֱצָיתָהּ בָּעָרֶב: ויקרא ו יג

הגהות הב"ח

(א) גב' הדר אמר כרפ הא נמי: (ב) שם יוסף וכן בכל העתוד: (ג) רש"י ד"ה דבני ר"ש וכיון דמקרא יליף עיקר הוא הך היא דאחרונא דאחריתא היא כל"ל וז"ב וסס מ"ל לר' יהודה דמן תרומת הלשכה נאין וקי"ל כר' יהודה מי דכן לפיכן מקרא וק"ל: (ד) ד"ה שמיני וכו' מני לי"ג הכהנים העסוקים:

מוסף רש"י

פר העלם דבר של ציבור. כגון שהורו בי"ד בענותת הכוכים ועשו ציבור על פיהם וידעו שטעו ואזלו בסס ולריכין מעות כדי ליקח פר ושעירי עבודת כוכבים של ציבור. בתחילה מגבין להן. שנגבין נוגין מכל אחד משקל מעות לקנות מהם פר ושעירי עבודת כוכבים לעולה קרבן (הוריות ג:). הי מינייהו דאחריתא. איזו מהמשניות נשנית אחרונה דנסמוך עליה אמלאת דמר ודמר, דכל חד וחד הדר משיעתיה קמייתא ונקט שיעתיה דאחריה ומאמייתא עיקר הסדור כהו מקמייתא (יבמות סד:). באחרא דחשוכא. בבבל שהיא מעולה (יומא נז.) בבל עמוקה (פסחים לד:). אמרי שמעתתא דמחשכן. כאלון יודעין טעמו של דבר בודון מלבם טעם שאינו (שם). שביעי בסלת. שלאחר הקטורת אחרי תמיד מקטירין מנחתו דהיינו סלת תשיעי ביין. נסכים רביעית הין, כל אלו קרבים עם האברים דאין מקריבין עולה בלא מנחה ונסכים וחביתים, אף על פי שקריבין בעבור כהן גדול, הואיל ומן הפסוק הם קודמין לנסכי תמיד (תמיד לא:). מנחתם ונסכיהם בלילה. דמנחת נסכים קרבין בלילה, ואי קשיא הא אמרינן בהקומץ רבה (לעיל כו:) דבריס שלרבן ליקבע ביום וקטריב מנחת נסכים, מפרש לה בפרק יש קרבנות במסכת תמורה (דף יד.). דהא דקתני ביום בנסכים הבאים עם הזבח, והא דקתני בלילה בנסכים הבאין בפני עצמן כגון שהביא זבח בלא נסכים ולאחר זמן הביא הנסכים בפני עצמן יכול להביאן בלילה ואפילו למחר. אם הביא ביום יכול להקריב נסכיו למחר, ובלבד שלא יקדשו בכלי מאתמול, דאי הקדשו נפסלין בלינה כדתנא במסכת מעילה (דף ט.), קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמסופר בפרוים ובלינה (לעיל מד:) אם קרב הקרבן בזמנו ואפילו מבלן ועד עשרה ימים (תמורה יד.) דקיי"ל אדם מביא זבחו ביום ונסכיו מבלן ועד עשרה ימים, ונפקא לן מהא דאמר מר ומנחתם ונסכיהם יתולי בתמיני בקרבנות הבא לתכי מתיני (זבחים פד.).

א) אולי ל"ל אמרתי דאי לא נפקא לי ממתני' מקרא דתמיד נפקא דכתיב וכו':